

[Cfr brahimli: n az 5 il lazml olacaq](#)

Son 3 ild Azərbaycan iqtisadiyyatının səs məzahir məvzusu 2015-ci ildə bə vən iki devalvasiyanın .yaratdığı problemlərdir

.Arannews-qtisad Cfr brahimli d Meydan TV-nin bu ynd olan sualların cavablandırır
Cfr brahimli 2000-ci ildə Ankara Universitetini bitirib, magistr təhsilini is İstanbul
.Universitetinin maliyyə meneceri fakültəsində davam etdirib

?Cfr by, 2017-ci ildə iqtisadi vəziyyətini gətirdikdə bu ildən gələcəyə nədən ibarətdir -

2015-ci ildə iki devalvasiyasından sonra ilk iqtisadiyyatında müəyyən problemlər nəzərə alındı. İlk iqtisadiyyatında səs iqtisadi gəstiricilər müəmmi Daxili Məhsulün (DM) artım tempidir, məlum devalvasiya qərarlarından sonra DM-də azalma məhəd olundu. Sonrakı dövərdə Mərkəzi Bankın pul siyasəti rəvsində nisbətən sabitləşmə gətirildi və nəticədə iqtisadiyyatda hərəkətlənmə məhəd olundu. Bu mənadə valyutanın bə qədər sabitləşməsi vacib idi, nəki iqtisadiyyatda biznes dənyəsindən gərək, təkrar investisiyalar etmək, yeni məl və istehsal xidmətlərini artırmaq nə yeni situasiyaya uyunlaşma lazımdır. Biznes məhiti bə qədər yeni məhit uyunlaşandan və xəsusi 2018-ci ildə bədcəsinin investisiyanımlı bədcə olmasından sonra dövlət bədcəsində investisiyanımlı layihələr DM-in bəyminə və iqtisadiyyatda fallı ciddi təkan verir. 2018-ci ildə bədcənin artması, ləv 4 milyarda yaxın investisiyanın gələcəsi təxmin edilir ki, bəynəlxalq rəyinq irklərinin rəylərində səs iqtisadiyyatda daralma yox, bəymin məhəd olunacaq

?...Bətn hallarda Azərbaycan iqtisadiyyatının neftdən əsllə qalır d -

Neftdən əsllə tam ortadan qalxmayb. Amma 2015-ci ildə devalvasiyalarından sonra hər kəs - dənrdə ki, ox qsa məddətdə, 1 il 6 aya neftdən əslləməz gətirdi və postneft dövründə kədik. Məncə, bə bel deyil, qsa məddətdə iqtisadiyyatda fundamental dəyişikliklər etmək təndir və bunun nə zamana .ehtiyac var

?Nə qədər zamana -

nə az 5 il lazıml olacaq. Qardak bə ildən sonra neftdən əsllə nə qədər azaldı, qeyri-neft - .sektorunun nə qədər dayanıqlı olduunu gər bilirik

?Deməli, 2023-cü ildə gələcəyə nə qədər -

Xeyr, 2023-cü ildə gələcəyə nə qədər, neftlə bəl proseslər gedir, amma bu, bəymin qaydada "hər əy bitdi" - .anlamna gəlir. Bə daha deyirm, 5 il zaman lazımdır ki, neftdən əslləməz nə qədər azaldı gər bilik Neftin qiyməti 2015-ci ildə yanvarında hətta 23-25 dollar cəvərindəydə, bunun ardınca həkumət - "Yol xəritəsi" və digər iqtisadi layihələrlə bəl qərarlar qəbul etdi. Ancaq neftin qiyməti yenidən 60 dollar ?təndən sonra bunlar unuduldu. Həkumətin arxayınlaşdıqan dövründə

"Yol xəritəsi" il bə bel ox əylərində unudulduunu demək təndir. Amma "Yol xəritəsi" strateji sənədlərin - hamsən hərəf-hərəf yerində yetirmək ox təndir. Adı bə bir biznes irktində sənə hazırlayanda da yazıldı kimi hyata keçirmək ox təndir. Bunun əni, trendlərdə dəyir, i və xərəcə amillər var. Hesab edirm ki, "Yol xəritəsi"ni bəllə qalır, amma bu sənə tam hyata keçir, bu, bəllədən uzaqlama anlamna gəlir. Situasiyanı dəyimsi müəmmi rətləri və variantlar ortaya gətirir. Məmkən qədər "Yol xəritəsi"ni mə .olunmasında əllər və bə hissəsinin rəallə bəlyi indidən gər

?Məslən, hansı sahələrdə -

Maliyyə sektorunda müəmmi dəyişikliklər oldu. Məslən, banklara mənasib təndəyimsi, yeni nəzər - mexanizminin qurulması, Mərkəzi Bankın pul siyasətində müəmmi dəyişikliklərin olması, irklərin daha fəfəf, vergi siyasətində, kənd

təsərrüfatında nəzər tutulan layihələrlə gəstrimək olar. Sadəcə, diqqəti kənənə vacib məsələlərdən bəiri o idi ki,

bdcnin mdaxil hisssinin tmin olunmasnda Dvlt Neft Fondundan transferlrin hcmi n qdr azaldla bilck. gr bu transferlri azalda bilsk, qeyri-neft sektorunun hrkti, iqtisadiyyatn znn yaratd lav dyr, bdcni doldurmas transferlrin hcminin azalmasna sbb ola bilr. Amma bunu .2018-ci il n demirm. Bu il azalma yox, artma var

?Siz bank sektorunda problemlrin, htta vziyytin ar olmas bard fikirlri blrsnzm - Mn iddia etmirm ki, vziyyt dzlmyck. Dzdr, vvlki illrd veriln kreditlr v yaranan risklrin dzgn - llmmsi, maliyy sektorunda problemin olduu blliydi. Bu problemin z xmas nticsind banklarn bir hisssi kapital artrmaqla kapital atmazlqlarn ortadan qaldrdlar. mumiiytl, bank sektorunda problemlr iki msldn qaynaqlanr: birinci, devalvasiya nticsind valyuta mvqeyinin andan yaranan zrr, ikincisi, iqtisadiyyatda yaranan tinlik nticsind insanlarn gtrdklri kreditlri geri qaytarmamas. Bu iki amil avtomatik olaraq banklarn kapital imkanlarn azaldrd. Hazrk dnmd banklar problemlri kreditlrin ehtiyat hissirlini ayrdlar, artq kapitallar minimum sviyyy atb, nisbi sabitlm dnmd is kreditlrin geri qaytarlmasn nisbtlr artrblar. Bu, birinci olaraq banklarn kapitalnn yaxlamasna msbt tsir edck. kinci, iqtisadiyyatdak sabitlm, 2018-ci ild biznes hrktlnmsi banklarn mnftli ilmsin sbb ola bilr. Kapitallarn bir hisssini bu il mnftlrindn qaytara bilslr, n pis ehtimalla il rzind tn ilin nticsindki kapital durumunu qoruya biln banklara thlk olmayaca qnatindym. Hans banklar tn ilin kapital gstricilrindn aa dcklr, orada thlk ola .bilr. Bu il banklarn kapitalnda byk ld msbt irililyi olacan proqnozladrram

?Neftin qiymtinin yaxn aylarda nec grrsnz, qalxacaq, yoxsa enck - Qiymt kskin aa dnd 25-30 dollarn real olmadn bildirmidik. ki bax var: birinci, OPEC v - onunla laqli qurumlarn hasilat azaltmas rivsind neftin qiymti sabitlir v artr. Mn ilk gndn OPEC-in yanamasn qbul etmdim. Dnrm ki, 2008-ci il dnya bhranndan sonra dnya iqtisadiyyat nisbtlr 2014-c ildn ykslmy balad. gr Avropa, in v Yaponiya kimi inki af etmi lklrin iqtisadiyyatnda ciddi problem yaanmasa, bym davam ets, neft tlbilri olduundan qiymt ox enmz. Amma AB v Avropa Mrkzi Banklarnn yeritdiy siyastl hmin lklr iqtisadi fall azaltmaq istyirlr. gr bu siyast davam ets v iqtisadiyyatda ciddi daralma olsa, o zaman .neftin qiymtin mnfi tsir olacan gman edirm

Bel bir fikir var ki, prezident sekisinin n kilmsi iqtisadi amill baldr. Hakimiyytin payza qdr - ...iqtisadiyyatda nyis dyi bilcyi inandrc grnmr baxmndan

Hm tn il, hm d 2018-ci il n nisbtlr sabitlm olaca gznilir. Ona gr sabitlmnin davam edcyini - dnrm. Bu il neftin qiymtinin kskin azalaca proqnozladrlmr. Bu baxmdan iqtisadi v sosial sferada ciddi tinliklrin olaca proqnozladrlmadn nqr alsaq, sekinin iqtisadi proseslrl laqsi olduu inandrc grnmr